

процесуальною дієздатністю, залежно від підстав їх участі у цивільній справі.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1618-15>.
2. Конвенція про права дитини від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
3. Декларація прав дитини від 20.11.1959. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384
4. Василик Ю.С. Участь малолітніх та неповнолітніх осіб як сторін у цивільному процесі. Віче. 2014. № 6. С. 26-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2014_6_10

НОСЕНКО Артем,

здобувач вищої освіти третього курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЦИВІЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДОГОВОРУ ПОЗИЧКИ

Інститут договору в цивільному законодавстві України є досить різноманітним. Особливу роль відіграють договори про передачу майна у користування. Одним з таких є договір позички. В даній роботі ми розберемо правові аспекти та особливості договору, своєрідність його предмету та істотних умов.

Договір позички в українському законодавстві регулюється Цивільним кодексом України (далі ЦК України) Главою 60 «Позичка»: «За договором позички одна сторона (позичкодавець) безоплатно передає або зобов'язується передати другій стороні (користувачеві) річ для користування протягом встановленого строку» [1].

В залежності від способу виникнення цивільні договори бувають реальними, консенсуальними та формальними. Реальний договір – це той, що вважається укладеним з моменту здійснення певної дії (наприклад передачі майна). Для консенсуального договору в свою чергу важливо досягнення

сторонами згоди щодо всіх умов. Формальний договір потребує вираження волі в певній формі, яка визначена законом. Тому стверджуємо, що договір позички може бути як реальним, так і формальним чи консенсуальним. [2]

Наступною істотною умовою є строковість даного договору. Хоч за загальним правилом предмет договору позички віддається у користування на встановлений термін, зустрічаємо норму в якій зазначено: «Якщо сторони не встановили строку користування річчю, він визначається відповідно до мети користування нею» (стаття 831 ЦК України). Тобто чітких правил щодо встановлення терміну користування річчю Глава 60 «Позичка» не містить. Це дозволяє нам зробити висновок про те, що договір позички є як строковим, так і встановленим на невизначений строк.

Однією з найважливіших ознак даного договору, що відрізняє його від інших, є безоплатність. Тобто одна сторона зобов'язується передати іншій річ без отримання від останньої зустрічного задоволення (в більшості це зумовлено бажанням власника звільнити себе від тягаря утримання своєї речі). Що ж до доходів та плодів, отриманих від переданої речі, то вони належать власникові.

У відповідності до ст. 189 Цивільного Кодексу України визначені поняття «дохід», «плоди», «продукція» належать власникові речі, яка перебуває у користувача відповідно до договору позички, якщо інше не визначено договором чи законом. Таким чином, власник речі має право вимагати передачі йому дохід, плоди чи продукцію, отримані від переданої у позичку речі. Враховуючи викладене, вважається за необхідне чіткого визначення на законодавчому рівні предмету договору позички

Крім того, враховуючи факт передання речі за договором позички саме для користування, предметом такого договору не можуть бути споживні речі (відповідно до статті 185 Цивільного Кодексу України споживна річ – це річ, яка внаслідок одноразового її використання знищується або припиняє існувати у первісному вигляді, як то харчові продукти, матеріали, з яких виготовлюються речі). Таким чином, враховуючи норми цивільного законодавства, споживна річ не може виступати предметом договору позички через її фактичне знищення в процесі споживання, що роботи її повернення позичкодавцю неможливим, а від так виключає позичкові правовідносини в такому випадку. [3]

Також, вважається, що грошові кошти також не можуть виступати предметом договору позички, оскільки не є індивідуально визначеними, за винятком того випадку, коли певна грошова банкнота або монета є музейним чи виставковим експонатом. За для повного розуміння специфіки предмету договору позички вважається необхідним зупинитись на правовому визначенні неспоживної речі, яке міститься в статті 185 Цивільного Кодексу України. Неспоживною є річ, призначена для неодноразового використання, яка зберігає при цьому свій первісний вигляд протягом тривалого часу

У тому числі, виникає питання щодо частини 3 статті 827 ЦК України,

яка закріплює, що до договору позички застосовуються положення Глави 58 «Найм (оренда)» даного кодексу. Така норма пов'язана спільною правовою метою та направленістю правового результату даних договорів: передання майна в користування. Проте деякі норми договору найму не можуть бути застосовані до договору позички. Фундаментальні відмінності між договором позички й оплатним договором найму (оренди) полягають у безоплатності першого, а також у предметі. Тому потребує конкретизації те, які саме норми Глави 58 ЦК України можуть застосовуватись до даних правовідносин [4].

Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що регулювання договору позички є досить поверховим, адже на законодавчому рівні залишились не закріпленими більшість специфічних умов вказаних правовідносин, які відрізняють даний договір від інших договірних конструкцій. Така ситуація призводить до проблем у застосуванні та тлумаченні норм Цивільного кодексу України у Главі 60 «Позичка» та низки непорозумінь щодо правозастосовної практики. Тому потребують наукового дослідження та вдосконалення норми, що регулюють відносини договору позички.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук О.А. Цивілістичні аспекти договору позички. *«Young Scientist»*. 2016. № 5(32). С. 411-415;
2. Ночовкіна О. В. Безоплатний характер договору позички. *Теорія і практика правознавства*. 2015. № 1(7). С. 137-143;
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2019р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2021р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n3699> ;
4. Цивілістичні аспекти договору позички. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 411-415. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_5_105.